

Ekonomia

David Begg

Stanley Fischer

Rudiger Dornbusch

Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne

Spis treści

Część 4

Makroekonomia

Rozdział 19

Wprowadzenie do makroekonomii i rachunku dochodu narodowego	14
19.1. Problemy makroekonomiczne	15
Inflacja	15
Bezrobocie	15
Produkcja i wzrost	15
Polityka makroekonomiczna	15
19.2. Fakty	16
Ceny i inflacja	16
Wzrost gospodarczy	17
Bezrobocie	17
Spojrzenie na ostatnie lata	18
19.3. Ramy analizy: krótki przegląd	19
Ruch okrężny	19
19.4. Rachunek dochodu narodowego	22
Sposoby mierzenia produktu krajowego brutto	22
Inwestycje i oszczędności	25
Państwo	29
Zagranica	33
Produkt krajowy brutto a produkt narodowy brutto	34
Produkt narodowy brutto a dochód narodowy	35
Podsumowanie	36
19.5. Co naprawdę wyraża produkt narodowy brutto?	36
Nominalny i realny produkt narodowy brutto	38
Realny produkt narodowy brutto na 1 mieszkańca	40
Szerze ujęcie produktu narodowego brutto jako miernika dobrobytu	41
Podsumowanie	42
Podstawowe pojęcia	44
Problemy sprawdzające	44

Rozdział 20

Determinanty dochodu narodowego	46
20.1. Ruch okrężny	48
20.2. Składniki globalnego popytu lub planowanych wydatków	49
Popyt konsumpcyjny	49
Wydatki inwestycyjne	51

20.3. Popyt globalny	52
Krzywa popytu globalnego	52
20.4. Produkcja na poziomie równowagi	53
Procesy dostosowawcze prowadzące do osiągnięcia równowagi	55
Produkcja zapewniająca równowagę a zatrudnienie	55
20.5. Inne podejście: planowane oszczędności są równe planowanym inwestycjom	56
Zasadka: pamiętajmy o rozróżnieniu pomiędzy wielkościami planowanymi i faktycznymi	57
20.6. Spadek popytu globalnego	58
20.7. Mnożnik	60
Mnożnik i KSO	62
20.8. Paradoks zapobiegliwości	62
Podsumowanie	64
Podstawowe pojęcia	66
Problemy sprawdzające	66

Rozdział 21

Globalny popyt, polityka fiskalna i handel zagraniczny

21.1. Udział państwa w ruchu określonym	69
21.2. Budżet państwa a globalny popyt	70
Wpływ wydatków państwowych na poziom produkcji	73
Wpływ podatków netto na poziom produkcji	74
Połączony efekt wydatków państwowych i opodatkowania	74
Mnożnik zrównoważonego budżetu	75
Działanie mnożnika przy proporcjonalnych podatkach	76
21.3. Budżet państwa	76
Inwestycje, oszczędności i deficyt budżetowy	77
21.4. Deficyt a charakter polityki fiskalnej państwa	78
Budżet zapewniający pełne zatrudnienie	79
Korekta wielkości deficytu budżetowego o wpływ inflacji	80
21.5. Automatyczne stabilizatory i aktywna polityka fiskalna	81
Aktywna (dyskrecjonalna) polityka fiskalna	82
21.6. Dług publiczny i deficyt	84
21.7. Wpływ handlu zagranicznego na dochód	86
Eksport netto i dochód zapewniający równowagę	88
Mnożnik w gospodarce otwartej	89
Wzrost eksportu	89
Wydatki na import a zatrudnienie	89
Podsumowanie	90
Podstawowe pojęcia	92
Problemy sprawdzające	93

Rozdział 22

Pieniądz i współczesny system bankowy

22.1. Pieniądz i jego funkcje	95
Środek wymiany	95
Pozostałe funkcje pieniądza	96
Różne rodzaje pieniądza	96
22.2. Złotnicy i początki systemu bankowego	98
Działalność bankowa	98
Pierwszy kredyt bankowy	98
Rezerwy	99
Panika finansowa	100
Działalność bankowa złotników a podaż pieniądza	101

22.3. Współczesny system bankowy	101
Bilans londyńskich banków clearingowych	103
Banki jako pośrednicy finansowi	107
Działalność bankowa oparta na zasadzie rezerw gotówkowych	108
22.4. Banki komercyjne a podaż pieniądza	108
Kreacja pieniądza przez banki	109
22.5. Baza monetarna i mnożnik kreacji pieniądza	112
22.6. Szersze definicje pieniądza	115
Podsumowanie	116
Podstawowe pojęcia	118
Problemy sprawdzające	118

Rozdział 23

Bank centralny i system pieniężny	121
23.1. Bank Anglii	121
23.2. Bank i podaż pieniądza	122
+ Rezerwy obowiązkowe	123
+ Stopa dyskontowa	124
Operacje otwartego rynku	125
23.3. Inne funkcje banku centralnego	126
Kredytodawca ostatniej instancji	126
Zarządzanie długiem i finansowanie deficytu	127
23.4. Popyt na pieniądz	130
Motywy utrzymywania pieniędzy	130
Popyt na pieniądz: ceny, dochód realny i stopa procentowa	135
Próba wyjaśnienia przyczyn wzrostu zasobów pieniężnych w latach 1965—1985	138
23.5. Równowaga na rynkach finansowych	139
Równowaga na rynku pieniężnym	140
Zmiany stanu równowagi	142
23.6. Kontrola podaży pieniądza w Wielkiej Brytanii	143
Metody kontroli do 1971 r.	143
Konkurencja i kontrola działalności kredytowej	144
Polityka pieniężna po 1980 r.	144
23.7. Praktyczne problemy kontroli podaży pieniądza	146
Kontrola bazy monetarnej	146
Kontrola pieniężna za pomocą stopy procentowej	148
Innowacje finansowe: problem polityczny	150
Podsumowanie	151
Podstawowe pojęcia	152
Problemy sprawdzające	152

Rozdział 24

Polityka pieniężna i fiskalna w gospodarce zamkniętej	154
24.1. Funkcja konsumpcji raz jeszcze	155
Czynniki określające wielkość autonomicznych wydatków konsumpcyjnych	155
Nowoczesne teorie funkcji konsumpcji	157
24.2. Popyt inwestycyjny	161
Inwestycje w kapitale trwałym	162
Inwestycje w zapasy	165
24.3. Pieniądz, stopa procentowa i popyt globalny	168
24.4. Polityka fiskalna i wypieranie	169
24.5. Model IS—LM	171
Krzywa IS	172
Krzywa LM	174

Równowaga na rynkach dóbr i pieniądza	176
Polityka fiskalna: przesunięcia krzywej <i>IS</i>	177
Polityka pieniężna: przesunięcia krzywej <i>LM</i>	179
24.6. Zarządzanie popytem a charakter polityki gospodarczej	180
24.7. Ekonomia keynesowska i aktywna postawa państwa	184
Podsumowanie	185
Podstawowe pojęcia	187
Problemy sprawdzające	187

Rozdział 25

Podaż globalna, poziom cen i tempo dostosowań	189
25.1. Poziom cen i popyt globalny	190
Efekt realnych zasobów pieniądza	193
25.2. Rynek pracy i podaż globalna	194
Popyt na pracę	194
Podaż pracy	195
Równowaga na rynku pracy	196
Zatrudnienie, produkcja i ceny	197
25.3. Poziom cen równowagi	198
Od czego zależy poziom cen?	199
25.4. Polityka pieniężna i fiskalna	200
Polityka pieniężna	200
Polityka fiskalna	201
Chwila refleksji	202
25.5. Rynek pracy i kształtowanie się płac	205
Długoterminowe umowy o pracę	205
Procesy dostosowawcze w obrębie czynnika <i>praca</i>	206
Kształtowanie się płac	207
Rekapitulacja	208
25.6. Płace, ceny i podaż globalna	209
Krzywa krótkookresowej podaży globalnej	210
25.7. Ceny, produkcja i zatrudnienie w procesie dostosowań	212
25.8. Zmiana w globalnej podaży	215
Wstrząs podażowy	216
25.9. Cykl koniunkturalny	218
Podsumowanie	219
Podstawowe pojęcia	221
Problemy sprawdzające	221

Rozdział 26

Bezrobocie	223
26.1. Fakty	224
Alternatywne definicje stopy bezrobocia	225
Zasoby i strumienie	225
Struktura bezrobocia	226
26.2. Ramy teoretyczne	227
Rodzaje bezrobocia	227
Naturalna stopa bezrobocia	229
26.3. Dlaczego bezrobocie jest takie wysokie?	232
26.4. Ekonomia podażowa	234
Obniżka podatku dochodowego	234
Inne środki oddziaływania na podaż pracy	236
Środki oddziaływania na popyt na pracę	238
26.5. Likwidacja bezrobocia typu keynesowskiego	240
26.6. Prywatny i społeczny koszt bezrobocia	242

Prywatny koszt bezrobocia	242
Spółeczny koszt bezrobocia	243
26.7. Porównania międzynarodowe	244
Podsumowanie	245
Podstawowe pojęcia	246
Problemy sprawdzające	247

Rozdział 27

Inflacja	248
27.1. Pieniądz i inflacja	249
Pieniądz i ceny — związek przyczynowy	251
Popyt na realne zasoby pieniężne	252
Inflacja	253
27.2. Inflacja i stopa procentowa	254
Hiperinflacja	255
27.3. Inflacja, pieniądz i deficyt	258
Deficyt a wzrost ilości pieniądza	259
Wzrost ilości pieniądza a inflacja w Wielkiej Brytanii	261
Rekapitulacja	261
27.4. Inflacja, bezrobocie i produkcja	262
Krzywa Phillipsa	262
Pionowa długookresowa krzywa Phillipsa	265
Oczekiwania i wiarygodność	267
Zmiany poziomu naturalnej stopy bezrobocia	269
Inflacja i bezrobocie od 1960 r.	270
Wstrząs podaży	270
Rekapitulacja ustaleń dotyczących związku pomiędzy inflacją a bezrobociem	272
27.5. Koszty inflacji	272
Złudzenie inflacyjne?	272
Pełne dostosowanie i doskonała antycypacja	274
Inflacja bezbłędnie przewidywana w sytuacji, gdy instytucje nie są w stanie w pełni się dostosować	276
Nieoczekiwana inflacja	279
27.6. Sposoby przeciwdziałania inflacji	282
Eliminowanie inflacji	282
Środki polityki dochodowej	282
Reforma instytucjonalna i konstytucyjna	284
Przystosowanie do życia z inflacją	285
Podsumowanie	286
Podstawowe pojęcia	288
Problemy sprawdzające	289

Rozdział 28

Makroekonomia gospodarki otwartej	290
28.1. Rynek walutowy	291
Alternatywne systemy kursu walutowego	293
28.2. Bilans płatniczy	295
Płynny kurs walutowy	298
Stały kurs walutowy	299
Podsumowanie	299
28.3. Składniki bilansu płatniczego	300
Realny kurs walutowy a konkurencyjność międzynarodowa	300
Rachunek obrotów bieżących	302
Zawartość bilansu obrotów kapitałowych	303

28.4. Równowaga wewnętrzna i zewnętrzna	306
28.5. Polityka pieniężna i fiskalna w warunkach stałego kursu walutowego	308
Bilans płatniczy a podaż pieniądza	308
Dostosowanie w warunkach stałej polityki gospodarczej	309
Polityka pieniężna w warunkach stałego kursu walutowego	311
Polityka fiskalna w warunkach stałego kursu walutowego	312
28.6. Dewaluacja	313
Efekty krótkookresowe	314
Efekty średniookresowe	314
Efekty długookresowe	315
Dewaluacja a procesy dostosowawcze	316
28.7. Czynniki określające poziom płynnego kursu walutowego	318
Parytet siły nabywczej	318
Spekulacja	321
28.8. Polityka pieniężna i fiskalna w warunkach płynnego kursu walutowego	322
Polityka pieniężna	323
Polityka fiskalna	325
Funt angielski w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych	325
28.9. Ropa z Morza Północnego	327
Podsumowanie	328
Podstawowe pojęcia	330
Problemy sprawdzające	331

Rozdział 29

Wzrost gospodarczy i krótkookresowe wahania cykliczne	332
29.1. Wzrost gospodarczy	332
PKB jako miernik rozmiarów produkcji w sensie ekonomicznym	333
Nowe produkty	334
PKB jako miernik społecznego zadowolenia	334
Nowe zjawisko?	335
29.2. Funkcja produkcji	335
Kapitał	336
Praca	336
Ziemia	337
Surowce	337
Udział czynników produkcji we wzroście i korzyści skali	337
29.3. Wiedza techniczna	338
Wynalazki	338
Badania i rozwój (B+R)	339
29.4. Granice i koszty wzrostu	340
Malthus, ziemia i ludność	340
Ograniczone zasoby naturalne	341
Koszty wzrostu gospodarczego	341
29.5. Wzrost gospodarczy w Wielkiej Brytanii	343
Zwolnienie tempa wzrostu wydajności pracy w latach siedemdziesiątych	344
29.6. Wzrost gospodarczy i polityka makroekonomiczna	345
29.7. Cykl koniunkturalny	347
29.8. Teorie cyklu koniunkturalnego	350
Model mnożnika-akceleratora	351
Wahania poziomu zapasów	354
Cykle koniunkturalne a teoria równowagi	355
Podsumowanie	356
Podstawowe pojęcia	358
Problemy sprawdzające	359

Rozdział 30

Makroekonomia — stan obecny	360
30.1. Główne obszary rozbieżności	360
Równowaga rynkowa	362
Kształtowanie się oczekiwań	363
Krótki i długi okres	365
30.2. Nowa szkoła klasyczna w makroekonomii	366
30.3. Umiarkowani monetaryści	370
30.4. Eklektyczni keynesiści	372
30.5. Skrajni keynesiści	373
30.6. Rekapitulacja	375
Podsumowanie	377
Podstawowe pojęcia	378
Problemy sprawdzające	379

Część 5

Gospodarka światowa

Rozdział 31

Handel międzynarodowy: polityka handlowa	382
31.1. Struktura handlu światowego	383
Struktura geograficzna handlu światowego	384
Struktura towarowa handlu światowego	385
Struktura towarowo-geograficzna handlu światowego	385
Handel międzynarodowy. Fakty i problemy	386
31.2. Przewaga komparatywna	387
Koszty i ceny	388
Gospodarka otwarta	388
Struktura produkcji i wymiany	390
Przewaga komparatywna	391
Wymiana wielu towarów	393
Różnice w relacji kapitał—praca	393
31.3. Wymiana wewnątrzgałęziowa	395
31.4. Kto zyskuje, a kto traci?	397
Przemysł mięsny	398
Przemysł samochodowy w Wielkiej Brytanii	398
31.5. Ekonomiczne aspekty cel	399
Równowaga w warunkach wolnego handlu	399
Równowaga w warunkach istnienia ochrony celnej	400
Koszty i korzyści z cel	401
31.6. Prawdziwe i pozorne argumenty na rzecz opłat celnych	403
Optymalny poziom opłaty celnej — najlepszym argumentem za wprowadzeniem cel	404
Argumenty o charakterze <i>drugiego po najlepszym</i>	405
Strategiczny aspekt polityki handlowej	407
Nieistotne argumenty na rzecz cel	408
Dlaczego stosujemy cla?	409
31.7. Poziom opłat celnych: zupełnie przyzwoity?	410
GATT — Układ Ogólny o Clach i Handlu	410
31.8. Inne środki polityki handlowej	410
Bariery pozataryfowe	411
Subwencje eksportowe	411

Podsumowanie	413
Podstawowe pojęcia	414
Problemy sprawdzające	415

Rozdział 32

Międzynarodowy system walutowy i finanse międzynarodowe	416
--	-----

32.1. Różne systemy kursów walutowych	417
32.2. System waluty złotej	418
32.3. System kursów dostosowywanych okresowo i system oparty na dolarze	422
32.4. Płynne kursy walutowe	424
Parytet siły nabywczej	425
Spekulacja i różnice stopy procentowej	426
Regulowane kursy płynne	428
32.5. Stałe a płynne kursy walutowe	429
Odporność na wstrząsy	429
Niestabilność	431
Dyscyplina finansowa	432
Wolność od ograniczeń w handlu i płatnościach	434
32.6. Międzynarodowa koordynacja polityki gospodarczej	436
Argument korzyści zewnętrznych z koordynacji	436
Reputacja jako argument za koordynacją	437
32.7. Europejski System Walutowy	437
Europejski System Walutowy w praktyce	439
Dlaczego to funkcjonowało?	440
Czy Wielka Brytania powinna przyłączyć się do Systemu?	440
Podsumowanie	441
Podstawowe pojęcia	443
Problemy sprawdzające	443

Rozdział 33

Problemy krajów rozwijających się w gospodarce światowej	445
---	-----

33.1. Światowy rozkład dochodu i Nowy Międzynarodowy Ład Ekonomiczny	445
Północ i Południe	447
33.2. Rozwój gospodarczy w krajach o niskich dochodach	447
33.3. Rozwój przez handel towarami nie przetworzonymi	449
Długookresowe tendencje kształtowania się cen surowców	450
Wahania cen	450
Koncentracja eksportu	451
Systemy stabilizowania cen surowców	452
33.4. Rozwój przez uprzemysłowienie	454
Substytucja importu	454
Eksport wyrobów przetworzonych	456
Nowy protekcjonizm	457
33.5. Rozwój oparty na wykorzystaniu kredytów	458
Finansowanie rachunku obrotów bieżących	459
Zadłużenie	459
33.6. Pomoc	460
Pomoc a kraje z niej korzystające	461
Pomoc a migracja	462
Podsumowanie	462
Podstawowe pojęcia	463
Problemy sprawdzające	464